

**Мавзу «БИОЛОГИК
РЕСУРСЛАРИ.**

Биологик ресурслар - ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ҳамда ландшафтлардан ташкил топган. Инсоннинг кундалик ҳаётида ўсимликларнинг аҳамияти жуда катта. Чунки ўсимликлар муҳим географик омил сифатида ер юзасида сув оқимиغا бўғланишига, тупроқда нам сақалашга, атмосферанинг қуйи қисмидаги ҳаво оқимиغا, шамол кучи ва йўналишига, ҳайвонларнинг ҳаётига ҳам таъсир этади.

**Ер шаридаги фаол
кислорднинг 60% урмонлар
беради. Урта улчамдаги бир
дарахт 24 соат ичида 3 нафар
одамнинг нормал нафас олиши
учун зарур булган кислород
микдорини тиклай олади.**

Урмон сув ресурслари ва тупрокни муҳофаза қилишда катта роль уйнайди. Урмонларда қорлар очик жойга нисбатан секин эрийди, бу эса сув тошқинларини олдини олади ва ирмоқларга сувни бир маромда тушишини таъмин этади.

**Урмонлар ер юзасидаги
майдонларни иссик шамолларда
асрайди ва тупрокдаги намни
саклашга ёрдам беради. Шунинг
урмон тупрокни сув ва шамол
эрозиясида саклайди.**

Усимлик дунёси-бу тугаланадиган,
аммо кайта тикланадиган
ресурсдир. Усимлик дунёсиниг
хилма-хиллиги инсонга боғлик. У
усимликларни янги навларини
яратиш билан бирга, хужалик
юрйтиш натижасида куп турдаги
усимликларни йуколиб кетишига
сабабчидир. Хозирда 30 00дан ортик
усимлик тури йуколиб кетган.

Урмон дам олиш учун яхши маскан
хисобланади ва бунинг натижасида
инсон уз меҳнат қобилиятини
тиклаб олади. Шаҳарларда
истирохат боғларидаги ҳаво саноат
корхоналари жойлашган
зоналардаги ҳавога нисбатан 40-50
марта тозадир. Дарахтлар
фитонцидлар чиқазишларини
ҳисобга олсак бактериявий
ифлосланиш даражаси ҳам пасаяди.

Турли ресурслар турлича тезликда тикланади. Масалан, овланган хайвонларнинг тикланиши учун бир ёки бир неча йил, кесиб олинган урмонлар учун камида олтмиш йил, тупрок чиринди каватининг 1 см хосил булиши учун 300-600 йил талаб килинади.

**Хайвонлар-биосферанинг асосий
компонентларидан бири хисоланади.
Усимликлар билан бирга улар табиатда
кимёвий элементларни айланиб юришида
катта ахамиятга эга. Планетамизда
хайвонот дунёсининг сони куп булиб, улар
1,5 миллиондан ортик турни ташкил этади.**

**Хайвонлар куёш нури таъсирида
усимлик хосил килган органик моддалар
билан озикланиб, табиатда моддаларнинг
биологик айланишида мухим роль
уйнайдилар.**

Тупроқ таркибини яхшилашда ва унинг ҳосилдорлигини оширишда ҳайвонларнинг, хусусан, ёмғир чувалчангини, чумолини, термитларни, умуртқали ер қазувчиларни ва бошқаларнинг аҳамияти жуда ҳам катта. Бу ҳайвонлар тупроқни юмшатади, арилиштиради, нажас ва ўсимлик қолдиқлари билан ўғитлайди.

Ўсимликларни чанглашда, уруғ ва меваларини бошқа жойларга олиб бориб тарқатишда ҳайвонларни иштироки бор. Агар ҳайвонлар бўлмаганда эди, жуда кўп ўсимликлар чангланмаган ва оқибатда мева бермаган бўлар эди. Ҳашаротлар, хусусан, арилар, капалаклар ва қушлар туфайли ўсимликлар чангланади.

Жуда кўп ўсимликларнинг ҳудудий тарқалишида ҳайвонлар фаол иштирок этади, улар ўсимлик уруғларини узоқ жойларга олиб боради.

Баъзи ҳайвонлар, чунончи йиртқич қушлар зараркунанда кемирувчиларни қириб, ўсимлик ҳосилдорлигини ошишига кўмаклашади ёки баъзи фойдали ҳашаротлар ўсимликларни зараркунанда ҳашаротлардан ва касалликлардан сақлайди. Масалан, бойқуш бир йилда 1000 та сичқонни йўқ қилиб, 500 кг донни сақлаб қолса, чумолилар ўрмонларни касалликдан сақлайди.